

Motion till riksdagen 2006/07:Ju206

av **Lena Olsson m.fl. (v)**

Rättsläget vid upplopp samt rättsläget efter Göteborgshändelserna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att reglerna om upplopp i 16 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken (BrB) snarast ska ses över.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att rättsläget ska klargöras när det gäller polisens befogenheter att frihetsberöva personer i preventivt syfte.

Reglerna om upplopp

Respekten och förtroendet för domstolarna, rättssystemet och i förlängningen demokratin bygger på allas likhet inför lagen och att de straff som döms ut är förutsebara, proportionella och välgrundade.

Efter händelserna i Göteborg under toppmötet sommaren 2001 har en diskussion om brottsbalkens regler vad gäller upplopp och våldsamt upplopp väckts. Många av de domar som fallit grundar sig just på denna lagstiftning.

Lagstiftningen har tidigare använts exempelvis när det uppstått bråk vid stora evenemang såsom fotbollsderbyn och liknade. Efter Göteborg synes dock praxis när det gäller påföljdsval ha förändrats dramatiskt. De ställningstaganden vad gäller påföljdsvalet som Högsta domstolen gjort vid sin överprövning av några domar visar att lagstiftningen är otydlig och ger ett alltför brett tolkningsutrymme.

Vänsterpartiet anser att lagstiftningen i sin formulering är mycket ålderdomlig och att de vägledande förarbeten som finns inte lämpar sig för situationer som kan uppstå i ett modernt samhälle.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet har tidigare motionerat i samma ärende och i sak fått medhåll av justitieutskottet. Även justitieministern uttryckte under förra mandatperioden att han höll med om vår kritik. Ändå uteblev åtgärder.

BrB 16 kap. 1 och 2 §§ och dess förarbeten bör snarast bli föremål för en översyn för att anpassas till ett modernt samhälle. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Polisens taktik

Efter bl.a. händelserna i Göteborg år 2001 har den svenska polisen fått hård kritik för brister som kan finnas i agerandet vid stora sammankomster, demonstrationer, m.m. Det gällde också i händelserna i stadsdelen Ronna i Södertälje i år.

Vänsterpartiet anser att en polis med demokratisk förankring bör ha ett ansvar för att situationer i så stor utsträckning som möjligt hanteras utan våld, och det gäller också sammankomster och demonstrationer som är potentiellt våldsamma, eller som rentav kan provoceras att bli våldsamma av polisens agerande. Med hjälp av välorganiserad konflikthanteringsmetodik och med respekt för människors grundläggande friheter är det möjligt. I detta ansvar ligger att sträva efter ett agerande som inger förtroende hos alla delar av befolkningen. Diskussioner om etiska och moraliska frågor kan då vara inslag som behöver vara kontinuerligt återkommande både i polisutbildningen och i det yrkesverksamma livet. Det krävs också att de enskilda poliserna känner att de har en trygg arbetsmiljö.

Dansk polis har arbetat mycket med frågor kring hantering av stora sammankomster på senare år och man har nått framsteg. Det är därför glädjande att se att svensk polis har inlett ett samarbete med dansk polis i dessa frågor.

Frihetsberövanden i preventivt syfte

Polismästare Håkan Jaldung ansvarade i Göteborg 2001 för att 650 personer utan koppling till de våldsamma händelser som tidigare utspelat sig spärrades in vid Hvitfeldtska gymnasiet i preventivt syfte. Han friades från åtal av både tingsrätt och hovrätt. Hovrätten fastslog att dessa personer varit frihetsberövade, men friade Jaldung p.g.a. att man menade att rättsläget när det gäller polisens befogenheter vid dessa situationer är oklart.

Samtidigt har över 100 personer dömts för bl.a. upplopp, flera till relativt hårda straff. Den praxis som domarna efter Göteborgshändelserna pekar på kan anses leda till en obalans när det gäller vem som har ansvar för och vem som får ta konsekvenserna av att sammankomster urartar.

Samtidigt kan vi konstatera att en ung kvinna har beviljats skadestånd för olaga frihetsberövande av Justitiekanslern. Hon var en av de demonstranter som ringats in av polisen kring Järntorget. Enligt jurister kan avgörandet

Fel! Okänt namn på

tolkas som att ett inledande frihetsberövande av gruppen på Järntorget från polisens sida var i linje med polislagen, men att de sedan borde ha gjort individuella bedömningar av frihetsberövanden.

Domen i rättsfallet kring Hvitfeldtska gymnasiet ligger fast och ska respekteras. Men Vänsterpartiet kan konstatera att den oklarhet i rättsläget som hovrätten ger uttryck för är oacceptabel. Rättsläget bör därför klargöras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 23 oktober 2006

Lena Olsson (v)

Marianne Berg (v)

Kalle Larsson (v)

Pernilla Zethraeus (v)

Jacob Johnson (v)

Hans Linde (v)

Alice Åström (v)